

prima instanță: A. Vrînceanu

instanța de apel: A. Gheorghieș, N. Chircu, I. Talpa

DECIZIE

14 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Nicolae Clima
Svetlana Novac, Tatiana Vieru,
Ion Corolevski, Oleg Sternioală

examinînd cererea de recurs declarată de către Konovalenko Tatiana,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Konovalenko Tatiana împotriva lui Dmitri Ungurean, intervenient accesoriu notarul Anna Edu cu privire la determinarea dreptului de proprietate a câte 1/2 cotă-parte a bunurilor imobile pentru fiecare dintre soții Tatiana Konovalenko și Leonid Ungureanu și recunoașterea dreptului de proprietate la 1/2 cotă-parte din casa de locuit proprietate personală a lui Leonid Ungureanu,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2013, prin care a fost admis apelul declarat de către Ungurean Dmitri, s-a casat hotărârea Judecătoriei Bălți din 23 aprilie 2013, prin care acțiunea a fost admisă integral și s-a pronunțat o hotărîre nouă de respingere a acțiunii

c o n s t a t ă

La 11 iulie 2012, Tatiana Konovalenko s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Dmitri Ungurean, intervenient accesoriu notarul Anna Edu cu privire la determinarea dreptului de proprietate a câte 1/2 cotă-parte a bunurilor imobile pentru fiecare dintre soții Tatiana Konovalenko și Leonid Ungureanu și recunoașterea dreptului de proprietate la 1/2 cotă-parte din casa de locuit proprietate personală a lui Leonid Ungureanu.

În motivarea acțiunii a invocat reclamanta că la 06 februarie 2003 a încheiat căsătorie cu Leonid Ungurean, cetățean al Federației Ruse, fapt înregistrat la aceeași dată la OSC Levoberejnîi, or. Moscova, Rusia, cu nr.180.

Menționează reclamanta că soții au posedat, folosit și au dispus de toate bunurile imobile situate pe str. Tuhacevski, 13, mun. Bălți.

Specifică reclamanta că la momentul căsătoriei pe terenul cu nr. cadastral 0300104057.01 exista numai casa de locuit individuală. În timpul căsătoriei soții au

efectuat reparație capitală cu reamenajarea și reutilizarea casei de locuit, valoarea căruia a sporit simțitor, precum și au fost construite imobile accesorii: garaj cu nr. cadastral 0300104057.02 și două saraiuri cu nr. cadastrale 0300104057.03 și 0300104057.04.

Precizează reclamanta că potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile casa de locuit i-a revenit lui Leonid Ungurean în baza certificatului de moștenitor, iar construcțiile accesorii sunt proprietate comună în devălmășie a soților Tatiana Konovalenko și Leonid Ungurean.

La 27 octombrie 2009, Leonid Ungurean a decedat în or. Moscova, Rusia.

Consideră reclamanta că succesori ai defunctului Leonid Ungureanu sunt Tatiana Konovalenko, ca soție și Dmitri Ungurean, fiul, având ambii calitatea de moștenitori legali.

Reclamanta invocă faptul că nu poate să-și perfecteze certificatul de moștenitor legal, deoarece consideră necesar să fie recunoscută proprietară la 1/2 cotă-parte din casa de locuit proprietate personală a soțului defunct.

Cere Tatiana Konovalenko, determinarea dreptului de proprietate a câte 1/2 cotă-parte din bunurile imobile: garaj cu nr. cadastral 0300104057.02 și două saraiuri cu nr. cadastrale 0300104057.03 și 0300104057.04, pentru fiecare dintre soți, Tatiana Konovalenko și Leonid Ungureanu, precum și recunoașterea dreptului de proprietate al Tatiane Konovalenko la 1/2 cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral 0300104057.01 proprietate personală a lui Leonid Ungurean.

Prin hotărârea Judecătorei Bălți din 23 aprilie 2013, acțiunea a fost admisă integral.

Astfel, a fost determină cota-parte din proprietatea comună în devălmășie – bunul imobil de pe str-la Tuhacevski, 13 mun. Bălți, construcție accesorie cu nr. cadastral 0300104.057.02, construcție accesorie cu nr. cadastral 0300104.057.03, construcție accesorie cu nr. cadastral 0300104.057.04, recunoscând după fiecare coproprietar - Ungurean Leonid a.n.08.04.1952 și Konovalenko Tatiana a.n.05.02.1970 câte 1/2 cotă - parte ideală din imobile.

A fost recunoscut dreptul de proprietate al Tatiane Konovalenko a.n.05.02.1970 asupra 1/2 cotă - parte ideală din bunul imobil de pe str-la Tuhacevski, 13 mun. Bălți, casa de locuit individuală cu suprafața de 76,1 m.p. nr. cadastral 0300104.057.01.

S-a încasat de la Ungureanu Dumitru în beneficiul Tatiane Konovalenko cheltuielile de judecată în mărime de 5262 (cinci mii două sute șaiszeci și doi) lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2013 a fost admis apelul declarat de Dmitri Ungurean, casată integral hotărîrea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărîre prin care acțiunea Tatiana Konovalenko a fost respinsă.

La 28 februarie 2014, Tatiana Konovalenko a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului, recurenta Tatiana Konovalenko a invocat că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, fiind încălcate normele de drept material.

Astfel, susține recurenta că prin cererea de chemare în judecată a solicitat determinarea dreptului de proprietate a câte 1/2 cotă parte în privința imobilelor în

raport cu care nu se pune la îndoială dreptul de proprietate, acesta fiind înregistrat în Registrul cadastrului bunurilor imobile, fiind necesară determinarea cotei – părți anume a Tatianei Konovalenko.

Consideră recurenta că instanța de apel eronat a interpretat că există un litigiu de partajare a averii succesoriale, de fapt, litigiul în speță este de a determina dreptul de proprietate așa cum este indicat supra.

În acest sens, indică recurenta prevederile art. 19, 20, 23, 26 Codul familiei și art. 344, 345, 346, 347, 371, 1444 Cod civil.

Precizează recurenta că la materialele cauzei există procesul – verbal de recepție finală nr. 01 din 29.11.2005 din care rezultă recepția finală a garajului, construcțiilor accesorii și reutilarea casei de locuit.

Nu este de acord recurenta cu faptul că instanța de apel i-a atribuit sarcina probării lucrărilor efectuate și a investițiilor făcute, Tatianei Konovalenko, invocând recurenta, în acest sens, prevederile art. 117, 118, 121, 239, 240, Cod de procedură civilă.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel integral și casarea în parte a hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Potrivit prevederilor art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Examinând înscrisurile anexate la dosar, Colegiul reține că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 28 noiembrie 2013, iar copia deciziei i-a fost comunicată Tatianei Konovalenko la 03.01.2014 (f.d. 197). Totodată, reține Colegiul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus la 28 februarie 2014 și respectiv, se consideră depus în termen.

Din considerentul menționat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție recurge la examinarea propriu-zisă a cererii de recurs.

Astfel, după cum rezultă din materialele cauzei, la 06 februarie 2003, recurenta a încheiat căsătorie cu Leonid Ungurean, cetățean al Federației Ruse, înregistrată la OSC Levoberejnîi, or. Moscova, Rusia, cu nr.180.

La momentul căsătoriei pe terenul cu nr. cadastral 0300104057.01 exista casa de locuit individuală, care îi revenise lui Leonid Ungurean în baza certificatului de moștenitor nr. 1-4665 din 28.08.1998.

În timpul căsătoriei soții au construit pe acest teren un garaj cu nr. cadastral 0300104057.02 și două saraiuri cu nr. cadastrale 0300104057.03 și 0300104057.04, care potrivit procesului – verbal de recepție nr. 01 din 29.11.2005, sunt proprietate comună în devălmășie a soților Tatiana Konovalenko și Leonid Ungurean.

După decesul lui Leonid Ungurean din 27 octombrie 2009, recurenta, în scopul perfectării certificatului de moștenitor legal, s-a adresat în instanța de judecată pentru a-i fi recunoscut dreptul de proprietate asupra a 1/2 cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral 0300104057.01, proprietatea personală a soțului defunct și la 1/2 cotă-

parte din fiecare construcție accesorie cu nr. cadastrale 0300104057.02, 0300104057.03 și 0300104057.04.

Instanțele ierarhic inferioare de judecată au emis hotărârile sus menționate.

Tatiana Konovalenko nefiind de acord cu decizia instanței de apel s-a adresat cu recurs împotriva acesteia.

Analizând argumentele invocate în recurs prin prisma materialelor cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție își expune următoare poziție.

Potrivit prevederilor art. 20 alin. (1) Codul familie, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

Potrivit art. 26 alin. (1) Codul familie, la împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sînt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

Colegiul constată că potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile eliberat la 21.11.2011 (f.d. 20-21), dreptul de proprietate asupra construcțiilor accesorii: garajul cu nr. cadastral 0300104057.02, saraiul cu nr. cadastral 0300104057.03 și saraiul cu nr. cadastral 0300104057.04, aparține lui Leonid Unguryan și Tatiane Konovalenko, fapt necontestat de nimeni, iar reieșind din prevederile Codului familiei, sunt proprietate comună, din care considerente prima instanță corect a admis acțiunea în partea menționată, iar instanța de apel eronat a respins acțiunea.

Cît privește bunul imobil (casa de locuit) cu nr. cadastral 0300104057.01, Colegiul sesizează, că potrivit aceluiași document, dreptul de proprietate îi aparține în exclusivitate lui Leonid Unguryan în temeiul certificatului de moștenitor nr.1-4665 din 28.08.1998.

Colegiul precizează că prin hotărîrea Judecătorei Bălți din 14 martie 2012, s-a constatat că Ungurean Leonid și Unguryan Leonid sunt una și aceeași persoană și documentele constatatoare de drepturi ca și înregistrarea dreptului de proprietate din Registrul bunurilor imobile și Titlul de autentificare a deținătorului de teren cu nr. cadastral 0300104057, aparține lui Ungurean Leonid.

Reclamanta solicită determinarea dreptului de proprietate la 1/2 cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral 0300104057.01, proprietate personală a lui Leonid Ungurean pe motivul că în timpul căsătoriei soții au efectuat reparație capitală cu reamenajarea și reutilizarea casei de locuit, valoarea căruia a sporit simțitor.

În conformitate cu art. 22 alin. (1), 23 din Codul familiei bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

Bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Potrivit art. 371 Cod civil, bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun

dobândit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

Conform art. 372 alin. (2) și (3) Cod civil, bunurile care au aparținut soților înainte de încheierea căsătoriei, precum și cele dobândite de ei în timpul căsătoriei în baza unui contract de donație, prin moștenire sau în alt mod cu titlu gratuit, sînt proprietatea exclusivă a soțului căruia i-a aparținut sau care le-a dobândit. Bunurile fiecăruia dintre soți pot fi declarate proprietate a lor comună în devălmășie dacă se constată că în timpul căsătoriei s-au făcut din mijloacele lor comune investiții care au sporit simțitor valoarea acestor bunuri.

Cu referire la normele de drept citate și luînd în considerație faptul că casa aparține lui Leonid Unguryan prin moștenire, iar la dosar nu sunt prezente probe concludente și pertinente care ar confirma cu certitudine că la casa de locuit de pe strada Tuhacevski, 13, mun. Bălți, în timpul căsătoriei în perioada din 06 februarie 2003 pînă la decesul lui Leonid Ungurean 27 octombrie 2009 s-au făcut din mijloace comune investiții care au sporit simțitor valoarea acestui imobil, pretențiile în partea dată sunt neîntemeiate.

Procesul-verbal de recepție finală nr. 01 din 29 ianuarie 2005, la care face referire recurenta, nu denotă în ce constă reutilizarea casei de locuit, ce lucrări s-au efectuat, în ce sumă și în ce perioadă, din care considerente prevederile art. 23 Codul familiei, nu este aplicabil speței.

În acest sens, reclamanta – recurentă urma să probeze că casa, în privința cărei se solicită a fi recunoscută ca proprietate în devălmășie cu determinarea cotei părți a reclamantei de 1/2 , a suportat o reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc. de așa natură, încît valoarea acestor bunuri, în comparație cu cea existentă de pînă la căsătorie, a sporit simțitor.

Reclamanta nu a adus argumente privitor la valoarea bunului, casa de locuit din care pretinde a i se determina cota de 1/2 ca proprietate în devălmășie, de pînă la căsătorie și valoarea acestuia, ca fiind pretinsă a fi reconstruită, reutilată, pentru a demonstra sporirea simțitoare a valorii casei de locuit.

În perioada căsătoriei reclamanta cu soțul ei au locuit în or. Moscova și veneau ocazional în or. Bălți, unde se află casa cu pricina, iar argumentele reclamantei cu privire la reparația casei cu pricina prin transmiterea unor sume de bani prin diferite persoane, în contextul expus de lipsă a dovezilor de sporire esențială a valorii casei, poartă un caracter declarativ.

Or, sumele de bani, chiar și transmise, puteau fi folosite la construcția altor bunuri accesorii casei, garaj, sarae, dreptul de proprietate în devălmășie a reclamantei la 1/2 cotă parte, fiind determinat.

Într-o altă ordine de idei, instanța de recurs consideră important să precizeze că instanța de apel eronat a apreciat raportul juridic existent între părțile litigante, judecînd că între acestea ar exista un litigiu privind modul de partajare a averii succesoriale.

De fapt, recurenta solicită determinarea cotelor – părți din dreptul de proprietate, prin urmare, hotărîrea instanței de fond privind admiterea acțiunii în partea construcțiilor accesorii cu nr. cadastrale 0300104057.02, 0300104057.03 și 0300104057.04 este legală și întemeiată, iar în partea admiterii pretențiilor cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate a recurenteii asupra 1/2 cotă-parte din bunul

imobil de pe str-la Tuhacevski, 13, mun. Bălți, casa de locuit cu nr. cadastral 0300104057.01 este neîntemeiată, din circumstanțele invocate supra.

Din considerentele expuse și avînd în vedere faptul, că decizia instanței de apel este neîntemeiată, fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material, iar hotărîrea primei instanțe este legală și întemeiată în parte, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Tatiana Konovalenko, de a casa decizia instanței de apel integral și de a casa parțial hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Tatiana Konovalenko.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2013.

Se casează hotărîrea Judecătoriei Bălți din 23 aprilie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Konovalenko Tatiana împotriva lui Dmitri Ungurean, intervenient accesoriu notarul Anna Edu cu privire la determinarea dreptului de proprietate a câte 1/2 cotă-parte a bunurilor imobile pentru fiecare dintre soții Tatiana Konovalenko și Leonid Ungureanu și recunoașterea dreptului de proprietate la 1/2 cotă-parte din casa de locuit proprietate personală a lui Leonid Ungureanu, în partea în care a fost recunoscut dreptul de proprietate a Tatiane Konovalenko a.n. 05.02.1970 asupra 1/2 cotă - parte ideală din bunul imobil de pe str-la Tuhacevski, 13 mun. Bălți - casa de locuit individuală cu suprafața de 76,1 m.p. nr. cadastral 0300104.057.01, cu emiterea în partea casată a unei hotărîri noi prin care:

Se resping ca neîntemeiate pretențiile înaintate de către Konovalenko Tatiana privind recunoașterea dreptului de proprietate a Tatiane Konovalenko a.n.05.02.1970 asupra 1/2 cotă - parte ideală din bunul imobil de pe str-la Tuhacevski, 13 mun. Bălți: casa de locuit individuală cu suprafața de 76,1 m.p. nr. cadastral 0300104.057.01.

În rest hotărîrea Judecătoriei Bălți din 23 aprilie 2013 se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Nicolae Clima

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Ion Corolevski

Oleg Sternioală